

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 11034/2553

นายสมาน เทพอินทร์ โจทก์ นายสวัสดิ์ ดีใส จำเลย

กฎหมายที่เกี่ยวข้อง ป.วิ.พ. มาตรา 225, ป.พ.พ. มาตรา 1656, ป.พ.พ. มาตรา 1705

ย่อ / หลักกฎหมาย

แม้ศาลชั้นต้นกำหนดประเด็นข้อพิพาทเพียงว่า พันัยกรรมปลอมหรือไม่โดยมิได้กำหนดประเด็นว่า พันัยกรรมเป็นโมฆะหรือไม่ แต่ปัญหาเรื่องแบบของพันัยกรรมเป็นปัญหาข้อกฎหมายเกี่ยวกับความสงบเรียบร้อยของประชาชน และโจทก์ก็บรรยายฟ้องมาด้วยว่า พยานในพันัยกรรมไม่รู้เห็นขณะทำพันัยกรรมอันเป็นการยกเรื่องแบบพันัยกรรมมาเป็นข้อต่อสู้ด้วย เมื่อมีข้อเท็จจริงดังกล่าวในการดำเนินกระบวนการพิจารณา ศาลจึงมีอำนาจหยิบยกปัญหาว่าพันัยกรรมเป็นโมฆะขึ้นวินิจฉัยได้ตาม ป.วิ.พ. มาตรา 225 วรรคสอง ป.พ.พ. มาตรา 1656 วรรคแรก บัญญัติกำหนดแบบของพันัยกรรมแบบธรรมดาไว้ว่า ผู้ทำพันัยกรรมแบบที่เป็นหนังสือนั้นต้องมีพยานอย่างน้อยสองคนและพยานจะต้องลงลายมือชื่อรับรองลายมือชื่อของผู้ทำพันัยกรรมไว้ในขณะนั้นเป็นสำคัญ ดังนั้น การที่พยานไม่ว่าคนใดคนหนึ่งหรือทั้งสองคนในพันัยกรรมลงลายมือชื่อในพันัยกรรมโดยไม่เห็นเหตุการณ์ขณะทำพันัยกรรม แต่มาลงลายมือชื่อในภายหลัง ก็ย่อมไม่ชอบด้วยบทบัญญัติกฎหมายมาตราดังกล่าวและทำให้พันัยกรรมเป็นโมฆะไปในทันทีตาม ป.พ.พ. มาตรา 1705 แม้ต่อมาภายหลังพยานในพันัยกรรมมาสอบถามผู้ทำพันัยกรรมและได้ความว่าผู้ทำพันัยกรรมมีความประสงค์จะทำพันัยกรรมจริง ก็ไม่มีผลทำให้พันัยกรรมที่เป็นโมฆะไปแล้วกลับกลายเป็นพันัยกรรมที่มีผลสมบูรณ์ชอบด้วยกฎหมายไปได้

คำพิพากษา

โจทก์ฟ้อง ขอให้พิพากษาว่าพันัยกรรมฉบับลงวันที่ 31 ตุลาคม 2544 ของนางสายพิณ เป็นโมฆะ จำเลยให้การ ขอให้ยกฟ้อง ศาลชั้นต้นพิพากษายกฟ้อง ให้โจทก์ใช้ค่าฤชาธรรมเนียมแทนจำเลย กำหนดค่าทนายความ 2,000 บาท โจทก์อุทธรณ์ ศาลอุทธรณ์ภาค 5 พิพากษากลับว่า พันัยกรรมของนางสายพิณ ฉบับลงวันที่ 31 ตุลาคม 2544 ที่ยกทรัพย์มรดกให้แก่จำเลยเป็นโมฆะ ให้จำเลยใช้ค่าฤชาธรรมเนียมทั้งสองศาลแทนโจทก์ โดยกำหนด ค่าทนายความให้รวม 5,000 บาท จำเลยฎีกา ศาลฎีกาวินิจฉัยว่า มีปัญหาจะต้องวินิจฉัยตามฎีกาของจำเลยในประการแรกว่า ที่ศาลอุทธรณ์ภาค 5 หยิบยกปัญหาว่า พันัยกรรมพิพาทเป็นโมฆะมาวินิจฉัยโดยคดีนี้ ศาลชั้นต้นกำหนดประเด็นข้อพิพาทเพียงว่าพันัยกรรมปลอมหรือไม่เท่านั้น เป็นการวินิจฉัยนอกฟ้องนอกประเด็น ไม่ชอบด้วยกฎหมายหรือไม่ เห็นว่า แม้คดีนี้ศาลชั้นต้นกำหนดประเด็นข้อพิพาทไว้เพียงประเด็นเดียวว่า พันัยกรรมตามฟ้องโจทก์ปลอมหรือไม่ก็ตาม แต่ในคำฟ้องของโจทก์นอกจากจะอ้างว่า พันัยกรรมตามฟ้องเป็นพันัยกรรมปลอมแล้วโจทก์ยังบรรยายฟ้องมาด้วยว่า บุคคลที่ลงลายมือชื่อเป็นพยานในพันัยกรรมต่างมิได้รู้เห็นขณะที่นางสายพิณลงลายมือชื่อในพันัยกรรม พันัยกรรมจึงตกเป็นโมฆะทั้งฉบับอีกด้วย ข้ออ้างของโจทก์ดังกล่าวนี้ถือเป็นการยกเอาแบบของพันัยกรรมมาเป็นข้อต่อสู้เพื่อให้พันัยกรรมไม่มีผลใช้บังคับด้วย และแม้ศาลชั้นต้นจะได้กำหนดเป็นประเด็นข้อพิพาทมาด้วย แต่ปัญหาข้อนี้ถือเป็นข้อกฎหมายอันเกี่ยวด้วยความสงบเรียบร้อยของประชาชน และเมื่อเกิดมีข้อเท็จจริงในการดำเนินกระบวนการพิจารณา ศาลอุทธรณ์ภาค 5 ย่อมมีอำนาจหยิบ

ยกขึ้นวินิจฉัยได้ ตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง มาตรา 225 วรรคสอง การที่ ศาลอุทธรณ์ภาค 5 หยิบยกปัญหาดังกล่าวขึ้นวินิจฉัยจึงชอบด้วยกฎหมายแล้ว ฎีกาของจำเลยข้อนี้ ฟังไม่ขึ้น ปัญหาที่จะต้องวินิจฉัยต่อไปมีว่า พิณยกรรมพิพาทเป็นโมฆะดังที่ศาลอุทธรณ์ภาค 5 วินิจฉัยหรือไม่ จำเลยฎีกาว่า แม้นางสาวอุมาทิพย์ จะลงลายมือชื่อเป็นพยานในพิณยกรรมพิพาท โดยไม่เห็นเหตุการณ์ขณะที่นางสายพิน ทำพิณยกรรมก็ตาม แต่นางสาวอุมาทิพย์ก็มาเบิกความเป็นพยานว่า ต่อมาในวันรุ่งขึ้นนางสาวอุมาทิพย์ก็ได้สอบถามเรื่องนี้กับนางสายพิน นางสายพิน บอกว่าทำพิณกรรมยกทรัพย์มรดกให้แก่จำเลย ขณะที่พูดคุยนางสายพินรู้สึกตัวดี และทำให้นางสาวอุมาทิพย์ทราบเจตนาที่แท้จริงของนางสายพินว่าประสงค์จะทำพิณกรรมยกทรัพย์มรดกให้แก่จำเลย เพราะจำเลยหมั้นมาเยี่ยงเยียนและดูแลช่วยเหลือในเรื่องการเงินในการรักษาอาการป่วยของนางสายพินมาโดยตลอด จึงถือว่านางสาวอุมาทิพย์ได้รู้เห็นและทราบเจตนาของผู้ทำพิณกรรมตามเจตนารมณ์ของกฎหมายแล้ว นางสาวอุมาทิพย์ จึงเป็นพยานในพิณกรรมโดยชอบ พิณกรรมไม่เป็นโมฆะ เห็นว่า ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 1656 วรรคแรก บัญญัติว่า พิณกรรมจะทำตามแบบดังนี้ก็ได้ กล่าวคือ ต้องทำเป็นหนังสือ ลงวัน เดือน ปี ในขณะที่ทำขึ้น และผู้ทำพิณกรรมต้องลงลายมือชื่อไว้ต่อหน้าพยานอย่างน้อยสองคนพร้อมกัน ซึ่งพยานสองคนนั้นต้องลงลายมือชื่อรับรองลายมือชื่อของผู้ทำพิณกรรมไว้ในขณะนั้น ดังนั้น บทบัญญัติของกฎหมายดังกล่าวย่อมหมายความว่า ผู้ทำพิณกรรมแบบที่เป็นหนังสือนั้นต้องมีพยานอย่างน้อยสองคน และพยานจะต้องลงลายมือชื่อรับรองลายมือชื่อของผู้ทำพิณกรรมไว้ในขณะนั้น เป็นสำคัญ ทั้งบทบัญญัติกฎหมายที่ว่า ผู้ทำพิณกรรมต้องลงลายมือชื่อต่อหน้าพยานทั้งสองคน และพยานทั้งสองจะต้องลงลายมือชื่อรับรองในขณะนั้น เป็นบทบัญญัติที่มีความหมายชัดเจน จนกระทั่งไม่อาจจะตีความหรือแปลความหมายไปเป็นอย่างอื่นได้ ดังนั้น การที่พยานไม่ว่า คนใดคนหนึ่งหรือทั้งสองคนในพิณกรรมลงลายมือชื่อในพิณกรรมโดยไม่เห็นเหตุการณ์ขณะทำพิณกรรม แต่มาลงลายมือชื่อในภายหลัง ก็ย่อมไม่ชอบด้วยบทบัญญัติกฎหมายมาตราดังกล่าว และทำให้พิณกรรมเป็นโมฆะตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 1705 ไปในทันที แม้อีกต่อมภายหลังพยานในพิณกรรมจะมาสอบถามผู้ทำพิณกรรมและได้ความว่าผู้ทำพิณกรรมมีความประสงค์จะทำพิณกรรมจริงก็ตาม ก็ไม่มีผลทำให้การลงลายมือชื่อในพิณกรรมที่ไม่ชอบหรือพิณกรรมที่เป็นโมฆะไปแล้วกลับกลายเป็นการลงลายมือชื่อที่ชอบทำให้พิณกรรมมีผลสมบูรณ์ชอบด้วยกฎหมายไปได้ ศาลอุทธรณ์ภาค 5 วินิจฉัยปัญหาข้อนี้ชอบแล้ว ฎีกาของจำเลยในข้อนี้ฟังไม่ขึ้นเช่นกัน พิพากษายืน ค่าฤชาธรรมเนียมทั้งสามศาลเห็นสมควรให้เป็นพับ

องค์คณะ

สมชาย พันธุมะโอภาส · ชัยวัฒน์ เวียงธีรวัฒน์ · อาวุธ ปิ่นปรีชา

ข้อความคำพิพากษาเป็นของศาลฎีกา · ที่มาของข้อมูล: deka.supremecourt.or.th · <https://www.thaideka.online/deka/11034/2553>